

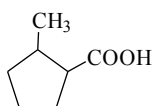
12. KWASY KARBOKSYLOWE

12.1. Związki zawierające grupę COOH połączoną z atomem węgla mają ogólną nazwę kwas karboksylowy.

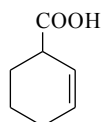
12.2. Nazwy kwasów karboksylowych wywodzących się od węglowodorów acyklicznych, w których krańcowe grupy CH₃ zostały zastąpione grupami COOH, tworzy się przez dodanie przyrostka **-owy** (jedna grupa COOH) lub **-diowy** (dwie grupy COOH) do nazwy macierzystego węglowodoru oraz wymienienie słowa **kwas** na początku nazwy.

CH ₃ CH ₂ CH ₂ CH ₂ CH ₂ CH ₂ COOH	kwas heptanowy
HOOCCH ₂ CH ₂ CH ₂ CH ₂ CH ₂ COOH	kwas heptanodiowy
CH ₃ CH=CHCH ₂ CH ₂ CH ₂ COOH	kwas hept-5-enowy

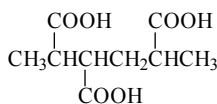
12.3. Alternatywne nazwy kwasów można utworzyć dodając przyrostek **-karboksylowy** do nazwy szkieletu węglowego, z którym połączona jest grupa COOH (lub **-dikarboksylowy**, jeśli są dwie grupy COOH, itd.); numeracja atomów węgla nie obejmuje atomu węgla grupy COOH. Nazwy te są zawsze stosowane w przypadku układów cyklicznych. Natomiast dla acyklicznych kwasów mono- i dikarboksylowych zaleca się stosowanie nomenklatury omówionej w punkcie 2. Jedynie pochodne zawierające trzy i więcej grup COOH nazywa się stosując przyrostek **-trikarboksylowy**, itd.

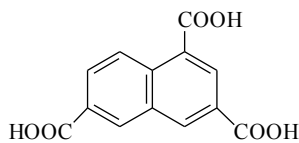
kwas 2-metylocyklopentanokarboksylowy

kwas cykloheks-2-enokarboksylowy

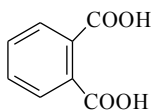
kwas heksano-2,3,5-trikarboksylowy

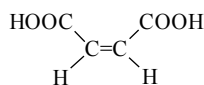
kwas naftaleno-1,3,6-trikarboksylowy

12.4. Zachowane zostały (i są zalecane) **nazwy zwyczajowe** następujących kwasów:

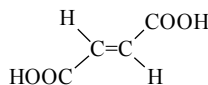
HCOOH	kwas mrówkowy
CH ₃ COOH	kwas octowy
CH ₃ CH ₂ COOH	kwas propionowy
CH ₃ (CH ₂) ₂ COOH	kwas masłowy
(CH ₃) ₂ CHCOOH	kwas izomasłowy
C ₆ H ₅ COOH	kwas benzoesowy
CH ₂ =CHCOOH	kwas akrylowy
C ₆ H ₅ CH=CHCOOH	kwas cynamonowy (izomer <i>E</i>)
HOOC-COOH	kwas szczawiowy
HOOCCH ₂ COOH	kwas malonowy
HOOCCH ₂ CH ₂ COOH	kwas bursztynowy

kwas ftalowy

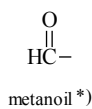
kwas maleinowy

kwas fumarowy

12.5. Nazwy **grup acylowych** powstałych przez odjęcie OH od grupy COOH wywodzi się z nazwy odpowiedniego kwasu: a) końcówkę **-owy** zamienia się na **-oil** (lub **-yl**), gdy nazwa kwasu została utworzona według p. 2, b) końcówkę **-karboksylowy** zamienia

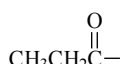
się na **-karbonyl**, gdy nazwa kwasu została utworzona zgodnie z p. 3). W obu przypadkach pomija się słowo kwas.

metanoil*)

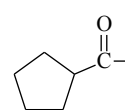
etanoil*)

propanoil*)

heksanoil

cyklopentanokarbonyl

*) zalecane są nazwy zwyczajowe (patrz p. 6)

12.6. Nazwy grup acylowych wywodzących się od nazw zwyczajowych kwasów karboksylowych:

formyl

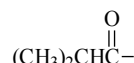
acetyl

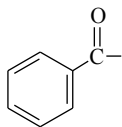
propionyl

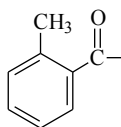
butyryl

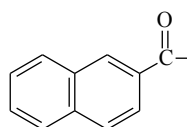
izobutyryl

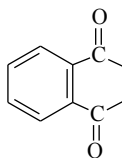
benzoil

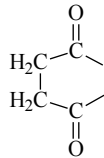
o-toluoil

2-naftoil

ftaloil

sukcynyl (od kwasu burszynowego)